

Buscant la sortida

- La dimissió dels magistrats 'caducats' seria una solució

XAVIER ARBÓS, catedràtic de Dret constitucional (Universitat de Girona)

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 21.04.10

Fa anys que el Tribunal Constitucional és incapaç de dictar la sentència de l'Estatut, i res no ens priva de dir el que pensem de la situació creada. És veritat que alguns no hi veuen cap problema: des del moment que els magistrats no tenen un termini per decidir, no hi ha un termini que es pugui incomplir. Tampoc se senten incomodats pel fet que 4 dels 10 magistrats que han de decidir es trobin en pròrroga d'un mandat caducat. Aquesta circumstància no els afecta, perquè el dret els garanteix la plenitud de totes les seves atribucions mentre no hi hagi algú que els substitueixi. En resum, que no passa res. I ens suggereixen que no destorbem els magistrats amb qüestions de legitimitat, quan la legalitat cobreix totes les contingències.

Doncs que perdonin les molèsties, però la legitimitat és fonamental per a un Tribunal Constitucional. Aquesta mena d'òrgans poden arribar a decidir en contra de la voluntat dels representants de la majoria dels ciutadans, si el que volen contradir la Constitució. Més val, doncs, que els magistrats siguin, en primer lloc, persones capacitades per resoldre els assumptes en un temps raonable. I que, en segon lloc, ni per un moment donin peu a pensar que els mou l'interès pel càrrec o el servei d'aquells que els van proposar. D'aquests dos requisits, està clar que els magistrats que han de resoldre l'Estatut català no compleixen amb el primer, perquè encara no tenim sentència. I sense entrar en el segon requisit, el compliment del qual és de verificació més subjectiva, ja en tenim prou per dir que tenim un problema molt seriós.

La solució hem de començar a buscar-la en la legalitat, i no sembla fàcil trobar-la. La normativa aplicable essencial ens la donen la Constitució espanyola (CE) i la llei orgànica del Tribunal Constitucional (LOTC). La Constitució ens diu que els magistrats d'aquest òrgan són «inamovibles en l'exercici del seu mandat» (article 159.5 CE). Hi ha quatre magistrats que han acabat el seu mandat el 2007, però mentre el PSOE i el PP no es posin d'acord en els noms que els han de substituir, continuaran exercint el seu càrrec. Caldria trobar la manera de canviar-los.

La llei orgànica del Tribunal Constitucional preveu a l'article 23.1 els supòsits de cessament dels magistrats, però no és fàcil veure'n la possible aplicació. Sabem que per a quatre d'ells ha expirat el mandat del seu nomenament, però continuaran mentre no se'ls canviï. Potser algun ha «violat la reserva pròpia de les seves funcions», però no tots. «Deixar d'acomplir amb diligència els deures propis del càrrec» podria ser aplicable a la seva incapacitat a dictar sentència sobre l'Estatut.

Ara, qui determinarà finalment si cessen serà el mateix tribunal. L'expiració del mandat l'hauria de decretar la presidenta. En els altres casos, el ple del tribunal haurà de decidir si es produeix el cessament per una majoria de dos terços dels seus membres; és a dir, vuit vots. Si en comptes de fer marxar del tribunal els 10 magistrats preferim limitar-nos a separar-los de l'examen de l'Estatut, haurem de pensar en la recusació. L'article 80 LOTC remet a la llei orgànica del poder judicial i a la llei d'enjudiciament civil, però no sembla que, pel que coneixem, cap dels 10 magistrats entri en algun dels supòsits previstos en la normativa.

La legalitat no ofereix una solució fàcil al problema de legitimitat. En darrer terme, l'haurien de donar els mateixos magistrats. Tenen una sortida, si volen, que poden aprofitar. El tribunal ha de dictar sentències d'inconstitucionalitat en ple, i hi han d'assistir almenys dues terceres parts dels membres: vuit (article 14 de la LOTC). Si dimitissin aquells que han acabat el seu mandat (quatre) farien impossible el funcionament del Tribunal, perquè ara només té nou membres. Amb la seva sortida, perfectament justificada, el PSOE i el PP haurien finalment d'assumir la seva responsabilitat. Que ja toca.